

Budsjettforslag fra Høgskolen i Oslo og Akershus for 2019

Tiltak	2019	2020	2021
Nasjonal satsning på tegnspråk	21,3 mill kroner	22,2 mill kroner	18,9 mill kroner
Endring av finansieringskategori for barnehagelærerutdanning	26 mill. kroner	26- 28 mill. kroner	26- 30,5 mill. kroner
Sum	47,3 mill.kroner	48,2 – 50,2 mill. kroner	44,9 – 49,4 mill.kroner

Nærmere om de enkelte forslagene

Nasjonal satsning på tegnspråk

Tiltak	2019	2020	2021
Nasjonal satsning på tegnspråk	21,3 mill kroner	22,2 mill kroner	18,9 mill kroner

Det er et stort og udekket behov for tegnspråklig kompetanse i samfunnet, og spesielt er det et behov for å oppfylle tegnspråklige barn og unges lovfestede rettigheter til barnehage og utdanning på deres språk. Mange kommuner opplever å ikke få kvalifiserte søkere på stillinger som krever tegnspråkkompetanse innen særlig barnehage og utdanning. Det er også mangel på læremidler. Behovet for flere med tegnspråkkompetanse i de offentlige velferdstjenestene er stort og av varig karakter. I tillegg er det behov for å øke kvaliteten på den tegnspråklige kompetansen. Både Språkrådet og Norges Døveforbund etterlyser en nasjonal satsning på dette fagområdet, for å styrke kvalitet og kapasitet i det tegnspråklige tilbudet det offentlige gir. HiOA har derfor vært i dialog med disse i utarbeidingen av forslag til denne nasjonale satsningen. Behovet for en nasjonal satsning er også understreket i *Språkstatus 2017*, Meld. St 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge*, Meld. St 35 (2007-2008) *Mål og mening*. En nasjonal satsning på dette fagområdet vil dermed bidra til å oppfylle tverrpolitisk vedtatt politikk.

Tegnspråkløftet – en kapasitet- og kompetansesatsning på tegnspråk

- Opprette tegnspråkrelaterte emner i et nytt masterprogram i mangfoldskompetanse og kommunikasjon ved HiOA – totalt 30 studiepoeng.
- Utvikle norsk tegnspråk som et fullverdig masterfag i grunnskolelærerutdanningen 1-7 og 5-10
- Kompetanseutvikling av fagmiljøet innen tegnspråk og tolking ved å øremerke rekrutteringsstillinger til dette fagområdet.
- Utvide utdanningstilbudet innen tegnspråk til å favne flere profesjonsgrupper enn tolker og lærere gjennom å etablere flere fordypningsmuligheter i bachelorutdanningen.
- Sikre tegnspråk og kunnskap om tolking som en tverrprofesjonell kompetanse, for eksempel for barnevernspedagoger og sykepleiere.
- Det er behov for større kvalitetssikring av tegnspråkopplæringen i Norge, og det bør utvikles et vurderingssystem for norsk tegnspråk i tråd med det europeiske rammeverket for språk (CEFR)

- g) Styrking av infrastrukturen i tegnspråk, blant annet ved å investere i bedre utstyr i språklaboratorier og tolkekabiner og etablering av tegnspråkstudio og elektronisk korpus for norsk tegnspråk.

Fagmiljøet i tegnspråk og tegnspråktolking ved HiOA er forankret i institutt for internasjonale studier og tolkeutdanning ved fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier, og trekker også på faglige synergier mellom tegnspråktolking og tolking mellom talte språk, og mellom tolking og lærerutdanning. Dette gir et viktig mangfoldsperspektiv, fordi døves erfaringer er et unikt inntak til forståelse av minoritet/majoritets-spørsmål og inkluderings- og ekskluderingsprosesser. HiOA tilbyr i dag et bachelorprogram i tegnspråk og tolking, videreutdanning i tegnspråk og fordypning i tegnspråk innen grunnskolelærerutdanningene. I tillegg er det ønskelig å øke fleksibilitet i emneporteføljen i de to siste årene av bachelorprogrammet, slik at tolking ikke lenger blir den eneste mulige fordypningen.

En kapasitet- og kompetansesatsing bør trekke på kompetansen i alle de tre fagmiljøene for tegnspråk ved HiOA, HVL og NTNU, samt utdanningen for tolker i talespråk hvor HiOA har nasjonalt eneansvar. Norsk tegnspråklig forskning bør styrkes, og infrastrukturen bør gjennomgå betydelige utbedringer for å bidra inn i en kvalitetsutvikling av det tegnspråklige utdannings- og forskningstilbudet. Satsningsforslaget er kostnadsberegnet etter hva det vil kreve av faglige ressurser og infrastrukturinvesteringer å realisere tiltakene.

Det er behov for en nasjonal satsning på tegnspråk over tid, så Norge i langt større grad kan dekke etterspørsel etter flere med bedre tegnspråklig kompetanse. HiOA utdyper gjerne forslaget på forespørsel.

Endring av finansieringskategori for barnehagelærerutdanning

Tiltak	2019	2020	2021
Endring av finansieringskategori for barnehagelærerutdanning	26 mill. kroner	26-28 mill. kroner	26-30,5 mill. kroner

Barnehagelærerutdanningen har de siste årene vært gjennom store og gjennomgripende endringer. Fagmiljøet tilknyttet barnehagelærerutdanningene ved HiOA har gode utviklingstrekk innen FoU, samtidig viser forskning stor variasjon i kvaliteten i barnehagene. For å styrke kvaliteten i barnehagen må barnehagelærerutdanningene gi studentene, som fremtidige profesjonsutøvere, et sterkere faglig grunnlag. Et sterkere faglig grunnlag stiller krav til både til kunnskapsgrunnlaget og organiseringen av barnehagelærerutdanningene.

En styrket profesjonskvalifisering må tilrettelegge for at studentene får mer individuell veiledning og oppfølging. Studentene må arbeide mer i små grupper. Faglærere som følger studentene tett, vil gjøre at barnehagelærerutdanningen kan utdanne mer kritisk reflekterende og handlende kandidater som både forstår og kan anvende ny forskning når de skal ut i arbeidslivet.

HiOA ønsker at barnehagelærerutdanningen plasseres i finansieringskategori D, og dette vil utgjøre anslagsvis mellom 26- 30,5 millioner kroner årlig for HiOA. Forutsetningen for denne kostnadsprognosen, er at studenttallet er på dagens nivå. Det er årlig i underkant av 1300 studenter som studerer for å bli barnehagelærere ved HiOA, og det er en utslagsgivende faktor hvor mange kandidater som fullfører utdanningen per år. Det er ikke foretatt prisjustering, men vi antar at det ikke vil gi så store utslag mellom kategoriene.

Det er viktig at barnehagelærerutdanningen er forskningsbasert, relevant for fremtiden med samarbeid, samhandling og koordinering av lærings- og utviklingsprosesser mellom utdanning og praksisfelt. Like viktig er det at realisering av barnehagelærerutdanningsreformens tverrfaglige intensjoner, hvor pedagogikk og fag skal inngå som integrerte emner i en forskningsbasert og relevant utdanning.

Den nye rammeplanen representerer en reorganisering av utdanningens kunnskapsbase hvor de nye kunnskapsområdene skal utvikles i faglig samspill med praksisfeltet og studentene. Tyngden av estetisk og praktisk læring, som er obligatorisk i utdanningen, gjør gruppedeling og verkstedslæring nødvendig for å oppnå et optimalt læringsutbytte.

Studentene har 100 dager med obligatorisk praksis i løpet av studiet. Dette utgjør store kostnader for HiOA, siden institusjonene betaler for praksisplasser for barnehagelærerstudenter, i tillegg betydelige kostnader ved administrering av refusjonsordningen. Den høye kostnaden ved praksisstudier i barnehagelærerutdanningene er ikke tatt høyde for i dagens kategoriplassering i finansieringssystemet.

En viktig del av satsningen på barnehagelærerutdanningen ved HiOA har vært å øke graden av forskningsbasering ved å styrke forskningskompetansen i fagmiljøet. Til HiOAs doktorgradsstudium i utdanningsvitenskap for lærerutdanning er det flest søkere med barnehagelærerutdanning, og HiOA har lyst ut tre professorstillinger for å styrke toppkompetansen i fagmiljøet. En sentral oppgave for fagmiljøet og studentene ved barnehagelærerutdanningen er å bygge forskningsfaglig identitet, som tar opp i seg barnehagens samfunnsmandat. Fagmiljøet vil kunne forsterke dette arbeidet med bedre finansiering.

I tillegg ber HiOA om følgende endringer

Kompletterende utdanning i sykepleie- og lærerutdanning

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har høgskolen i 2016/2017 utviklet et tilbud om kompletterende utdanning for personer med fluktbakgrunn innen lærerutdanning og sykepleieutdanning. Dette studiet skal starte opp i august 2017.

Hvert år starter det studenter på vår bachelorutdanning som har sykepleierutdanning fra et land utenfor EØS og EU. Mange av disse mangler kun et år for å få autorisasjon som sykepleier. Mangelfull språkkompetanse er også en utfordring innenfor tilbudet om kompletterende utdanning innen lærerutdanning. Vi anser at det er lite samfunnsøkonomisk hensiktsmessig at disse må starte på et bachelorstudium og ta opp en studieplass, hvis man heller kunne tilby et tilpasset og komprimert løp. Totalt sett vil dette kunne føre til at man får utdannet flere sykepleiere og lærere.

Gjennom arbeid med kompletterende utdanning til personer med fluktbakgrunn ser vi at det er svært få i denne målgruppen som er kvalifisert for opptak. Dette skyldes mangelfull språkkompetanse, at det tar lang tid å få vedtak med kvalifiseringsløp i Helsedirektoratet, at noen ikke har verifiserbar dokumentasjon og at noen ikke har utdanning på riktig nivå.

Med dagens registrering av kompetanse hos personer med fluktbakgrunn er det uklart hvor mange som vil være aktuelle for utdanningen også i fremtiden. Vi antar at flere vil bli kvalifisert i løpet av de nærmeste årene, men det er vanskelig å anslå hvor mange det vil dreie seg om. Gjennom kontakten vi har hatt med veiledere for innvandrere for personer med og uten fluktbakgrunn i forbindelse med

kompletterende utdanning har vi fått en rekke tilbakemeldinger om at behovet for et slikt tilbud er betydelig også blant de som ikke har fluktbakgrunn.

Vi ber om at Kunnskapsdepartementet vurderer om kompletterende utdanning for sykepleiere, lærerutdanning og ingeniørutdanning kan tilbys kvalifiserte personer med utdanning utenfor EØS og Sveits, på permanent basis selv om de ikke har fluktbakgrunn. Personer med fluktbakgrunn vil prioriteres ved opptak, men ved ledige studieplasser kan disse benyttes av andre innvandrere med sykepleieutdanning, lærerutdanning og ingeniørutdanning.

Tiltaket innebærer ikke økte kostnader, men vil bidra til bedre realisering av midlene som avsettes allerede i dag. I tillegg vil en slik endring i praksis også gjøre at HiOA i større grad kan oppfylle departementets forventninger til at tildelte studieplasser skal resultere i tilsvarende studiepoengsproduksjon.

Innplassering av «tolking i offentlig sektor» i finansieringskategori B

Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) søker Kunnskapsdepartementet (KD) om at studiet BA i Tolking i offentlig sektor (heretter Tolkeutdanningen) plasseres i tildelingskategori B. Bachelorstudiet startet opp i januar i år, og har ikke blitt kategoriplassert enda. Oppbyggingsperioden har blitt finansiert gjennom utviklingstildelinger. Etter oppstart skal finansieringen nå over i ordinær drift.

Kategori B er i tråd med fagets praksisrettede, lærerintensive og yrkesforberedende natur, samt med de pedagogiske og strukturelle utfordringer knyttet til fagets egenart. Spesifikt for tolkefaget er behovet for å utdanne tolker i et høyt antall språk, der etterspørselen etter spesifikke språk i tillegg er i stadig endring. Tolkeutdanningen er et yrkesforberedende studium som forbereder studentene til praksis i norsk offentlig sektor. Studietilbudet er nettbasert med samlinger og er landsdekkende.

Årlig registreres det behov for tolking i mer enn 100 språk i norsk offentlig sektor (kilde: Integrerings- og mangfolds-direktoratet, IMDI, NOU 2014:8). Informasjons- og veiledningsplikten og partenes rett til å bli hørt betinger fagpersoners og tjenestemenns behov for tolking i saker med språkbarriere. Den viktige oppgaven med å tolke etablerte profesjoners kommunikasjon med egne pasienter og klienter, har hittil i stor grad vært overlatt til ufaglærte «tolker». Behovet for en profesjonsutdanning for tolker er følgelig stort. HiOA har nasjonalt eneansvar for høyere utdanning av tolker. Spesifikt for tolkefaget er behovet for gi tilbud i en mengde språk hvor tolking etterspørres i offentlig sektor. Dette innebærer også opplæring og veiledning av grupper med timelærere og sensorer i stadig endring i tråd med endringer i etterspørselen etter tolkespråk. For å sikre studentenes håndverksmessige ferdigheter, krever studiet avvikling av praktiske eksamener med rollespillere og utvidede kommisjoner som i seg selv er ressurskrevende å gjennomføre i tillegg til stadig oppdatering av oppgavemateriale.

Et nettbasert studietilbud krever stadig oppgradering av de digitale løsningene for å holde tritt med utviklingen. Tolkefaget er dessuten i en utvikling med omlegging til stadig mer fjerntolking, noe som vil kreve spesielle utdanningsressurser og nybrottsarbeid også i framtida (jf. NOU 2014: 8). I likhet med andre praksisrettede fag som krever at studentene har visse kvalifikasjoner for å kunne gjennomføre studiet (f.eks utøvende kunst- og musikkfag), innebærer et funksjonelt utdanningstilbud for praktiserende tolker opptaksprøver som tester søkerens tospråklige ferdighetsnivå. Studiet har i tillegg høye administrasjonskostnader med behov for spesialkompetanse i mange språkfag, knyttet til forvaltning av timelærere, særskilte opptaksregler og gjennomføring av eksamen.

Kort oppsummert harmonerer innplassering i kategori B med at fagets egenart bl a betinger:

- Læringsaktiviteter og praktiske øvelser i små grupper og med høy lærertetthet

- Praktisk opptaksprøve for å sikre læringsaktivitetenes kvalitet gjennom studentenes kvalifikasjoner i form av tospråklig ferdighetsnivå
- Praktiske eksamener som involverer rollespillere og kommisjoner i flere språk
- Fortløpende opplæring og veiledning av stadig nye timelærere, gruppeveiledere og sensorer for å nå målet om utdanningstilbud i et høyt antall språk i tråd med samfunnets behov
- Produksjon og vedlikehold av øvelsesmateriell i en rekke språk
- Gjennomføring av prøver i språklaboratorium som involverer produksjon av oppgavemateriell i en rekke språk
- Fortløpende oppgradering av digitale løsninger og lisenser
- Innkjøp og drift av språklaboratorium og audiovisuelle pedagogiske hjelpemidler
- Innkjøp og drift av teknisk utstyr for undervisning i fjerntolking og simultantolking

Videreutdanninger i akuttisykepleie og kardiologisk sykepleie i kategoriindikatoren

For den nye kandidatindikatoren i finansieringssystemet er følgende videreutdanning innen sykepleie spesifisert og inkludert (fra «Orientering av statsbudsjettet 2017 for universitet og høyskoler 2017): «kandidatar med vidareutdanning i sjukepleie: jordmor, helsesøster, anestesi, barne, intensiv, operasjon og kreft». Av de videreutdanningene HiOA tilbyr for sykepleie er dermed nesten alle inkludert, bortsett fra akuttisykepleie og kardiologisk sykepleie. Disse videreutdanningene har per i dag 43 studenter på studiet. I likhet med de andre videreutdanningene innenfor sykepleie er disse også 60 eller 90 sp og har som opptakskrav 3-årig bachelorgrad i sykepleie eller tilsvarende, norsk autorisasjon som sykepleier og minst 2 års somatisk yrkespraksis fra spesialisthelsetjenesten etter autorisasjon. HiOA ber derfor om at disse to videreutdanningene plasseres på linje med de øvrige videreutdanningene innen sykepleie.